

Jubileusze „Palestry”

Adam Redzik, Czesław Jaworski

OD „CZASOPISMA POŚWIĘCONEGO OBRONIE PRAWA” DO „PISMA ADWOKATURY POLSKIEJ”

Rocznice są naturalnym pretekstem do pokazywania, kim w rzeczywistości jesteście i na czym polegają nasze powinności. Skąd czerpiemy ideały i siłę. Na jakich wartościach się opieramy. I że polska palestra to nie tylko – co się nam przypisuje – pieniądze. Że to również szerokie horyzonty zawodowe i pozazawodowe jej członków, stałe doskonalenie umiejętności prawniczych, zaangażowanie w tworzenie prawa i w życie publiczne. To kształtowanie nowych pokoleń, z jednej strony z pamięcią i w szacunku dla przeszłości, ale z drugiej przygotowywanie na to, co nadchodzi. A wreszcie, że palestra to również jej PALESTRA, wokół której skupione jest grono najwybitniejszych prawników polskich różnych profesji, i na której łamach pojawiają się także teksty młodych utalentowanych jurystów obok znakomitych historyków i twórców kultury, żeby wymienić tylko te dwa goszczone przez nas środowiska.

Stanisław Mikke, *Na osiemdziesięciolecie*,
„Palestra” 2004, nr 3–4

Początki¹ były odważne i ambitne.

W 1910 r. we Lwowie – ówczesnej polskiej stolicy polityczno-naukowo-kulturalnej – pojawił się adwokat z pomysłem na adwokackie środowiskowe czasopismo. Namówił kilku kolegów, by się dołączyli finansowo i na bazie owej spółki rozpoczął wydawanie „pisma poświęconego obronie prawa”, czyli periodyku dla obrońców/adwokatów

¹ Dzieje przedwojenne czasopisma adwokackiego „Palestra” zostały dość dokładnie opracowane przed pięciu laty. Zob. A. Redzik, „Głos Prawa”, „Palestry” czy adwokata Anzelma Lutwaka?, „Palestra” 2009, nr 3–4, s. 153–164; idem, „Palestra” w latach 1924–1939, „Palestra” 2009, nr 5–6, s. 124–134, a także: S. Milewski, A. Redzik, *Themis i Pheme. Czasopiśmiennictwo prawnicze w Polsce do 1939 roku*, Warszawa: Iskry 2011, s. 346–366. Przedmowy do pierwszych zeszytów „Palestry” z 1910, 1924 i 1957 r. publikujemy na s.

o nazwie „Palestra”. Owym adwokatem był literat, niespokojny duch, działacz społeczny **Anzelm Lutwak** (1872–1942). Liczył, że przedsięwzięcie się powiedzie, że spotka się z poparciem kolegów. Rzeczywiście dołączyło do spółki nieco adwokatów, ale nie tylu, by można było bilansować koszty ponoszone na wydanie z sumami uzyskanymi ze sprzedaży zeszytów. Lutwaka wsparli m.in. adw. Michał Wyrostek (1876–1953) – w 1920 r. szef sztabu Generalnego Inspektoratu Armii Ochotniczej, a potem senator RP (1930–1935) oraz adw. Włodzimierz Starosolski (1878–1942) – pochodzący z polsko-ukraińskiej rodziny, potem minister w rządzie Zachodnio-Ukraińskiej Republiki Ludowej, zwolennik współpracy polsko-ukraińskiej. Nie wystarczyło. Władze Izby Adwokackiej we Lwowie nie zaangażowały się w wydawanie pisma. Po wydrukowaniu zeszytu 7–8 w 1910 r. zaniechano dalszej publikacji. Adwokatura galicyjska nie dojrzała jeszcze do swojego organu prasowego. Co prawda rok później powstał Związek Adwokatów Polskich, któremu dzięki charyzmatycznemu przywódcy adw. Antoniemu Dziędzielewiczowi udało się stworzyć platformę jednoczącą adwokatów polskich i zwołać w czerwcu 1914 r. we Lwowie owiany legendą „Sejm Adwokatury Polskiej”, to utworzone w 1913 r. kilkunastostronicowe „Czasopismo Adwokatów Polskich” nie stało się pismem adwokatury, a wydawane było nieregularnie².

W 1924 r., w stolicy niepodległej Polski – Warszawie, stworzenia czasopisma adwokackiego podjął się ambitny adwokat z aspiracjami naukowymi i politycznymi **Stanisław Car** (1882–1938). Porozumiał się z Ferdynandem Hoesickiem – cenionym księgarzem i wydawcą, który oprócz literatury pięknej wypuszczał także monografie prawnicze i zbiory ustaw – i w marcu 1924 r. wydał pierwszy zeszyt „Palestry”, jako pisma stołecznej adwokatury. Niedługo potem, 15 kwietnia tego roku, Anzelm Lutwak zaczął wydawać we Lwowie „Głos Prawa”, w którym komplementował warszawską inicjatywę Cara, pisząc: „O «Palestrze» stwierdzić możemy z szczerem zadowoleniem, iż pismo to nie tylko wytknęło sobie szereg doniosłych zadań, żywym wyczuciem potrzeb naszego życia zbiorowego podyktowanych, wśród których na pierwszy plan wysunięto rozbudowę organizacji i autonomii korporacyjnej – o tyle młodszej w b. zaborze rosyjskim od naszej – lecz też znajdujemy w tych trzech zeszytach wierne i skuteczne programu wykonywanie. [...] Łamy «Palestry» owiane myślą szczerze postępową i tchnące duchem nieklamanej odwagi cywilnej, która powinna być najwybitniejszym rysem naszego oblicza zbiorowego, mają wszelkie prawo do najżywszej uwagi i współpracy nie tylko ze strony adwokatury stołecznej, której organem «Palestra» być pragnie, lecz też ze strony ogółu rzeczników i przyjaciół prawa” („Głos Prawa” nr 4 z 1924 r. – piśmownia oryginalna).

Trafna i jakże życzliwa ocena. Zwraca też uwagę aktualność celów postawionych „Palestrze” przed 104 i 90 laty. Zaskakująca jest też zbieżność dat dziennych owych pierwszych zeszytów – 1 marca.

Tymczasem nad warszawską „Palestrą” gromadziły się chmury. Ani Car, ani Hoesick – mimo akcji promocyjnej i wysokiej jakości druku – nie zdobyli odpowiedniej liczby prenumeratorów. Warszawa miała już ugruntowany dwutygodnik prawniczy – „Gazetę Sądową Warszawską”, wydawany od 1873, a redagowany od lat przez adw. Henryka

² A. Redzik, „Czasopismo Adwokatów Polskich” – organ Związku Adwokatów Polskich (1913–1914, 1919–1939), „Palestra” 2011, nr 3–4, s. 238–245.

Konica. Nie było to jednak czasopismo w pełni adwokackie. Z biegiem czasu adwokata Cara coraz bardziej pochłaniała polityka. W połowie 1925 r. przekazał redakcję adw. **Zygmuntowi Sokołowskiemu** (1880–1932). Gdy wycofała się z drukowania Księgarnia Hoesicka, Sokołowski drukował pismo na własny koszt – od 1 kwietnia 1926 r. Sumy uzyskiwane ze sprzedaży niewielkiego nakładu nie pokrywały kosztów przygotowania i wydruku. Sokołowski poświęcił się pismu bez reszty.

Jeszcze za życia Sokołowskiego podjęto starania w kierunku uczynienia z „Palestry” organu Izby Adwokackiej w Warszawie. Po jego śmierci Izba przejęła wydawanie „Palestry” i uczyniła z niej organ Izby, nakładając na adwokatów obowiązek prenumeraty. Redaktorem naczelnym został adwokat, profesor **Adam Chełmoński** (1890–1959). Po jego rezygnacji w 1937 zdecydowano, że odład redaktorem naczelnym ma być każdy z członków Rady Adwokackiej i tak też się stało. Od kwietnia do grudnia 1937 r. i ponownie od lata 1938 r. do wybuchu II wojny światowej redaktorem był Leon Nowodworski (1889–1941), zaś w okresie 1937–1938 – Stefan Urbanowicz (1891–1940). Trudy redagowania ponosił jednak przede wszystkim sekretarz redakcji, którym od połowy lat trzydziestych był adw. **Kazimierz Kraushar** (1900–1947).

Decyzją Rady Izby Adwokackiej w Warszawie z 1932 r. byt „Palestry” został zabezpieczony. Pismo stołecznej adwokatury szybko poczęło wychodzić poza granice Izby; coraz częściej docierało do adwokatów w całym kraju. W 1935 r. na łamach „Palestry” zaczęto publikować „Biuletyn Naczelnej Rady Adwokackiej” – odrębnie paginowany i naddrukowywany w osobnych odbitkach. Do wybuchu II wojny światowej ukazało się 61 numerów owego Biuletynu. Także dzięki temu „Palestra” w istocie stała się nieformalnym organem adwokatury polskiej, ale także jednym z najważniejszych czasopism prawniczych w kraju.

W ciągu niespełna 16 lat z pras drukarskich zeszło 170 numerów „Palestry”. Redakcja czasopisma w tym czasie trzykrotnie zmieniała siedzibę. Początkowo mieściła się w kancelariach Cara i Sokołowskiego – odpowiednio przy ul. Marszałkowskiej 83 i ul. Mazowieckiej 2, od 1932 r. zaś w siedzibie Rady Adwokackiej przy ul. Królewskiej 16, a od 1936 r. w Al. Jerozolimskich 11.

W sierpniu 1939 r. ukazał się wakacyjny zeszyt „Palestry” (nr 7–8), który stał się ostatnim zeszytem na wiele lat. Jesienią rozpoczął się długi okres braku wolności – wojny, okupacji, stalinowskiego terroru. Dopiero październik 1956 r. przyniósł nadzieję na zmiany. Udało się wówczas odtworzyć kilka czasopism naukowych, także prawniczych. W Poznaniu wznowiono „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, a w Warszawie „Palestrę”³. Stało się to dzięki determinacji przedwojennego autora „Palestry”, wybitnego cywilisty adw. **Stanisława Janczewskiego** (1887–1970), któremu adwokatura zawdzięcza także pierwszy *Zbiór zasad etyki adwokackiej i godności zawodu*. Janczewski, posiadając poparcie Prezesa NRA Michała Kulczyckiego, zadbał o to, aby z pismem w ramach Kolegium współpracowało grono wybitnych adwokatów i uczonych, jak np. Marian Cieślak. Odtworzona „Palestra” była „organem Naczelnej Rady Adwokackiej”, a drukowały ją Wydawnictwa Prawnicze, w których ważną rolę odgrywał adwokat **Józef Ignacy Bielski** (1900–2004) – od ich powstania w 1951 r. zastępca redaktora naczelnego Wydawnictw, a od 1958

³ Początkiem było wydanie w 1956 r. trzech zeszytów „Biuletynu Naczelnej Rady Adwokackiej”. Na jego podstawie w 1957 r. odtworzono „Palestrę”.

do 1972 r. redaktor naczelny. Bielski związany był z „Palestrą” do końca, początkowo sprzyjając jej drukowaniu, a po przejściu na emeryturę uczestnicząc w redagowaniu.

W 1964 r. redakcję „Palestry” objął adwokat, a jednocześnie kompozytor i literat, dr **Pa-weł Asłanowicz** (1907–1979) – człowiek o ogromnej wiedzy w zakresie prawa cywilnego, cieszący się też uznaniem środowiska, a jednocześnie kompozytor, autor piosenek i pasjonat teatru. W tym samym czasie do redakcji dołączył adw. **Edmund Mazur** (1924–2006), który aż do 1990 r. należał do wąskiego grona faktycznych redaktorów „Palestry”.

Czasopismo dbało o poziom zamieszczanych tekstów i ugruntowało się w opinii środowiska jako poważny periodyk naukowy i zawodowy. W pierwszej połowie lat siedemdziesiątych w fotelu redaktora naczelnego zasiadali na krótko dr **Zdzisław Krze-miński** (1918–2009) – do dziś powszechnie znany historyk adwokatury i nauczyciel etyki adwokackiej, który redagował „Palestrę” w latach 1972–1973, oraz dr **Władysław Pocięj** (1918–2007) – wybitny obrońca i znawca prawa karnego, uczestniczący także w pracach kodyfikacyjnych, który był redaktorem w latach 1973–1975. W połowie 1975 r. redaktorem naczelnym „Palestry” został **Zygmunt Skoczek** (1908–1987). Funkcję tę pełnił aż do śmierci w 1987 r., choć znaczną część prac redakcyjnych wykonywał wspomniany adw. Mazur, który u progu wolności, w 1987 r., został redaktorem naczelnym i pozostał nim do końca 1989 r.

Polska Ludowa nie była okresem jednolitym w historii „Palestry”. Jak w całych swych dziejach miesięcznik przechodził różne okresy. Starano się, aby periodyk nie był zbyt zdominowany ideologicznie i służył zawodowym i samorządowym interesom Adwokatury. Tworzono przy „Palestrze” wydawnictwa specjalne, tzw. „wrzutki” w postaci przeglądów orzecznictwa, krótkich monografii, przepisów adwokackich. W ramach „Biblioteki Palestry” w latach 1973–1975 ukazało się 9 zeszytów. Z inicjatywy środowiska wydano specjalne zeszyty „Palestry Literackiej”, której w latach 1982–1994 ukazało się 8 zeszytów. Wydawano również specjalne zeszyty poświęcone historii adwokatury, a także – raz na jakiś czas – łamy oddawano na tzw. zeszyty izbowe, redagowane przez poszczególne ORA.

Wiosna „Solidarności” spowodowała zmianę nastrojów w społeczeństwie i w adwokaturze. Styczniowy Zjazd Adwokatów z 1981 r. do dziś przywoływany jest jako jedno z najważniejszych wydarzeń w dziejach adwokatury polskiej. Wówczas to adwokaci odważnie upomnieli się o prawa człowieka i obywatela oraz postulowali rychłą reformę bankrutującego komunistycznego państwa m.in. poprzez wprowadzenie m.in. instytucji Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu. „Palestra” dokładnie zrelacjonowała przebieg owego pamiętnego Zjazdu – zwołanego z potrzeby chwili, a nie nakazu ustawy.

Po trudnych dla Adwokatury latach osiemdziesiątych przyszedł pamiętny rok 1989.

Pojawiły się nowe wyzwania i problemy. Na progu Trzeciej Rzeczypospolitej adwokaci cieszyli się ogromnym poparciem społecznym i po raz pierwszy od czasów odbudowy Polski w 1918 r. mogli licznie uczestniczyć w budowie wolnego wymiaru sprawiedliwości.

W 1989 r. załamał się rynek wydawniczy. Czasopisma wychodziły z wielomiesięcznymi opóźnieniami, jeżeli w ogóle. W 1990 r. redaktor naczelny adw. **Czesław Jaworski** podjął decyzję o zakończeniu współpracy z upadającymi wówczas Wydawnictwami Prawniczymi. Trud wydawania wzięła na siebie Naczelna Rada Adwokacka. „Palestra”

zmieniła drugi człon nazwy – z „organu Naczelnej Rady Adwokackiej” stała się „Pismem Adwokatury Polskiej”. Od 1992 r. redakcja „Palestry” wydawała „Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna” (do roku 1999) oraz „Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Izba Wojskowa” (do dziś) – czyli tzw. zielone i czerwone zeszyty.

W 1992 r. Naczelna Rada Adwokacka uchwaliła, że prenumerata „Palestry” dla każdego adwokata i aplikanta adwokackiego jest obowiązkiem izb adwokackich.

Z początkiem 1993 r. adw. Jaworski przekazał redagowanie pisma adw. **Stanisławowi Mikke** (1947–2010). W ciągu kilku lat „Palestra” z czasopisma ok. stu czterdziestostronicowego urosła do pisma dwustu-, a potem trzystustronicowego. Rozbudowany został dział artykułów naukowych, przeglądy orzecznictwa. Pojawiły się cykle artykułów, stałe felietony, teksty pisane przez znanych pisarzy, historyków, filozofów. Zaczęto odnotowywać ważne dla adwokatury, ale i dla społeczeństwa rocznice, np. zbrodni katyńskiej, Powstania Warszawskiego. Redaktor Mikke relacjonował na łamach „Pisma Adwokatury Polskiej” prace ekshumacyjne w Katyniu i innych miejscach masowego mordu na Polakach. W pracach tych uczestniczył osobiście. „Palestra” uzyskała wyjątkową wśród polskich czasopism prawniczych szatę graficzną i strukturę; stała się rozpoznawalna i ceniona poza środowiskiem prawniczym. Adw. Mikke stał się „Panem Palestrą” – jak określił go syn jednego z zaprzyjaźnionych adwokatów – niewątpliwie żył redagowanym pismem.

Przy „Palestrze” powstawały kolejne inicjatywy. Oprócz wydawania wspomnianego wyżej orzecznictwa SN w latach 2003–2011 wydawany był też pełny urzędowy zbiór orzeczeń Izby Karnej i Wojskowej Sądu Najwyższego. Ponadto opracowywane i drukowane były przeglądy orzecznictwa, zbiory przepisów o adwokaturze. Artykuły cyklicznie zamieszczane w „Palestrze” bywały podstawą do wydania co najmniej kilku książek. Redakcja „Palestry” opublikowała pierwsze wydanie komentarza do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka autorstwa adw. Marka Antoniego Nowickiego (*Wokół Konwencji Europejskiej*, 1992), a kilka lat później pionierską książkę Antoniego Nowaka-Fara pt. *Integracja europejska: prawo i instytucje* (2001). Od Ośrodka Badawczego Adwokatury im. Adw. Witolda Bayera przejęto przygotowywanie i wydawanie „Słownika Biograficznego Adwokatów Polskich”⁴. W tym samym roku ukazał się *Zarys historii samorządu adwokackiego w Polsce*⁵, rok później monografia *Samorząd adwokacki w Drugiej Rzeczypospolitej*⁶ oraz wspomnienia adwokata Ignacego Radlińskiego z KL Auschwitz pt. *Kapo odpowiedział – Auschwitz*⁷.

Rok 2008 to także uruchomienie – w marcu – własnego serwisu internetowego (www.palestra.pl) oraz – we wrześniu – duża wystawa plenerowa pt. *Adwokaci polscy Ojczyźnie* i towarzyszący jej obszerny album w wersji polsko-angielskiej⁸. W tym czasie „Palestra” uzyskała też po raz pierwszy punktację Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

⁴ W 2007 r. wydano zeszyt zamykający tom II (zmarli w okresie od 1918 do 1945 r.).

⁵ A. Redzik, *Zarys historii samorządu adwokackiego w Polsce*, wyd. 1, Warszawa 2007; wyd. 2 poprawione i uzupełnione, Warszawa 2010.

⁶ T. J. Kotliński, *Samorząd adwokacki w Drugiej Rzeczypospolitej*, Warszawa 2008.

⁷ I. Radliński, *Kapo odpowiedział – Auschwitz. Wspomnienia adwokata z obozu koncentracyjnego*, oprac. M. Gałęzowski, przedmowa J. Szajna, posłowie S. Mikke, Warszawa 2008.

⁸ *Adwokaci Polscy Ojczyźnie – Polish advocates in the service of their Homeland*, edited by Stanisław Mikke, Adam Redzik, wyd. 1, Warszawa 2008, wyd. 2 uzupełnione, Warszawa 2011.

W marcu 2010 r. redakcja, z inicjatywy redaktora naczelnego, przygotowała wystawę plenerową pt. *Adwokaci – ofiary Katynia*. Po 10 kwietnia 2010 r. do wystawy dostawiono dodatkową planszę, na której znalazły się informacje o czworgu adwokatów lecących na obchody 70. rocznicy zbrodni katyńskiej rządowym TU-154M. Wśród nich był redaktor naczelny „Palestry” adw. Stanisław Mikke oraz prezes Naczelnej Rady Adwokackiej adw. Joanna Agacka-Indecka.

W maju 2010 r. redaktorem naczelnym został ponownie adw. **Czesław Jaworski**. Dzięki wsparciu Prezydium NRA redakcja wydała zbiór felietonów, opowiadań i innych utworów śp. adw. Mikke (*Bez togi...*⁹). W tym samym roku unowocześniono stronę internetową oraz przygotowano drugie wydanie albumu *Adwokaci polscy Ojczyźnie*.

W odpowiedzi na zapotrzebowanie szkoleń aplikantów adwokackich, przy poparciu ze strony Prezesa NRA, w 2012 r. wydany został podręcznik *Historia adwokatury*¹⁰, a rok później źródła prawa do tegoż¹¹.

Rok 2013 przyniósł publikację monografii *Zwierzchnicy sądownictwa galicyjskiego* z przedmową śp. Stanisława Dąbrowskiego – Pierwszego Prezesa SN¹², oraz *Orzecznictwa sądów administracyjnych w sprawach osobowych adwokatów i aplikantów adwokackich*¹³. Trwają prace nad przygotowaniem do druku III tomu „Słownika Biograficznego Adwokatów Polskich”, a w następnej kolejności polsko-angielskiej wersji słynnego dzieła poświęconego pytaniom krzyżowym – *The Art of Cross-Examination* Francisca L. Wellmana.

„Palestra” dzisiaj to jedno z najważniejszych czasopism prawniczych w Polsce, a jednocześnie periodyk o najodleglejszym rodowodzie. Jest czasopismem punktowanym przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. O poziom naukowy zamieszczanych materiałów dba Kolegium, składające się z wybitnych przedstawicieli adwokatury i nauki prawa, a każdy artykuł poddawany jest recenzjom znawców przedmiotu. Tematyka opracowań nie dotyczy li tylko prawa sądowego (cywilnego i karnego prawa materialnego i procesowego), ale również prawa administracyjnego, konstytucyjnego oraz historii prawa.

21 lutego 2014 r. Kolegium redakcyjne „Palestry” jednogłośnie rekomendowało Prezydium NRA poszerzenie składu Kolegium o uczonych jurystów z zagranicy. Są nimi sędzia dr Stanislav Balík (Sąd Konstytucyjny Republiki Czeskiej), adw. prof. dr Frank Meyer (Uniwersytet w Zurychu), adw. prof. dr Stephen C. Thaman (Saint Louis University School of Law), adw. prof. dr Philippe Sands (University College London), prof. dr Erik Luna (Washington and Lee University), adw. dr Mychajło Petriv (Kołomyja-Kijów), a także o współpracujących od lat z „Palestrą” adw. dr hab. Małgorzatę Wrzolek-Romańczuk, adw. prof. UW dr. hab. Antoniego Bojańczyka. Prezydium NRA zaakceptowało propozycję Kolegium i począwszy od tego numeru „Palestra” wydawana jest z udziałem

⁹ S. Mikke, *Bez togi...o prawie, historii, psychologii oraz obowiązkach względem Ojczyzny i Adwokatury*, redakcja i posłowie A. Redzik, przedmowa C. Jaworski, Warszawa 2011.

¹⁰ A. Redzik, T.J. Kotliński, *Historia Adwokatury*, wyd. 1 i wyd. 2 poszerzone i porawione, Warszawa 2012.

¹¹ T.J. Kotliński, A. Redzik, M. Zaborski, *Historia ustroju adwokatury polskiej w źródłach*, Warszawa 2013.

¹² T.J. Kotliński, *Zwierzchnicy sądownictwa galicyjskiego*, przedmowa S. Dąbrowski, Warszawa 2013.

¹³ *Orzecznictwo sądów administracyjnych w sprawach osobowych adwokatów i aplikantów adwokackich*, oprac. A. Gnacikowska, Warszawa 2013.

Kolegium w nowym składzie. Poszerzenie składu Kolegium było konieczne w związku z ubieganiem się Pisma Adwokatury Polskiej o wyższą punktację Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

„Palestra” spotyka się z uznaniem nie tylko w Polsce. Na konferencji agendy CCBE ds. czasopism adwokackich w 2013 r. podnoszono potrzebę wydawania czasopism zawodowych, zwracając uwagę na ich charakter integrujący, edukacyjny i identyfikacyjny, a także – w wielu przypadkach prestiżowy. Wyrażono uznanie dla „Palestry”.

W ciągu kilkudziesięciu lat istnienia „Palestra” zmieniała się, dostosowywała do nowych technik. Od 2000 r. „Palestra” dostępna jest w Internecie – jako jedno z pierwszych czasopism prawniczych w Polsce. Witrynę www.palestra.pl odwiedza duża liczba osób. Od 2009 r. artykuły z „Palestry” udostępniane są w formacie pdf, a od 2012 r. także w wersji na tablety, smartfony – na platformie ISSUU (dostęp ze stron „Palestry”).

„Palestra” jest czasopismem nie tylko środowiskowym. Żadne inne środowisko zawodowe w Polsce nie ma podobnego czasopisma, które łączyłoby naukę z praktyką i kulturą.

Każda znacząca korporacja adwokacka w Europie (samorząd lub stowarzyszenie) wydaje własne czasopismo. Fakt wpisu na listę i opłacanie składki jest dostateczną podstawą do tego, żeby wszyscy adwokaci i aplikanci adwokaccy otrzymywali środowiskowe czasopismo. Jest to rozwiązanie sprawdzone w Europie, m.in. w Niemczech, w Czechach, na Słowacji, na Węgrzech.

Podobnie dzieje się w Polsce – od 1932 r. w Izbie Adwokackiej w Warszawie, na podstawie decyzji Rady Izby Adwokackiej, a na podstawie uchwały NRA z 1992 r. w całej Adwokaturze Polskiej. Aktualnie pożądanym byłoby wprowadzenie modelu sprawdzonego w innych samorządach i stowarzyszeniach adwokackich i doprowadzenie do sytuacji, że „Palestrę” w wersji papierowej czy elektronicznej będą otrzymywać wszyscy członkowie samorządu w ramach składki adwokackiej.

Tytułem próby wersji papierową tego zeszytu „Palestry” poprzedziła wysyłka drogą e-mailingową wersji elektronicznej. W niedługiej perspektywie redakcja zwróci się do odbiorców o zdeklarowanie wysyłanej wersji, przy zastrzeżeniu – jak ma to miejsce w przypadku niemal wszystkich czasopism prawniczych w Polsce – że cena będzie taka sama, ale na niższym poziomie niż dzisiaj obowiązująca.

Wyrażamy nadzieję, że „Palestra” jako „pismo Adwokatury Polskiej” jeszcze przez długie lata służyć będzie adwokaturze i środowisku prawniczemu w Polsce i w Europie.